

O Bir Çınar

*" Vefa her kimseden kim istedim ondan cefa gördüm
Kimi kim bîvefa dünyada gördüm bîvefa gördüm. Fuzuli „*

İnsan kimden vefa ister? Veya niye vefa ister? Fuzuli` nin deyiimiyle bivefa olan dünyada hangi insan vefalı olabilir ki?

Dün internette köyümüzün bir resmini gördüm. Toprağa boğulmuş upuzun bir yol ve iki yanında yarı yıkık evler...Dökülmüş çamur sıvaların başlarını çıkarmış kerpiç parçaları ve çürümeğe yüz tutmuş kavak ağaçları...Sağ taraftaki Mahbub Amca` nın evidir, dedim kendime. Sonra gözlerimden iki damla yaş yuvarlana yuvarlana gömleğime damladı ve içimde sanki bir yanardağ patladı.Bu yol, bu evler, bu toz, bu toprak ve gurbette yüreği hasretle yanmış, kavrulmuş ben...Bu yollar kimleri gördü acaba? Kimler geçti buradan? Kimlerin ayaklarına bulaştı bu toz bu toprak! İki damla daha...Biliyorum yaşılanıyorum artık.Çocukların ve yaşlıların yürekleri yufka olur değil mi?

Şu sol taraftaki ev Musa eminin eviydi .O kapının önünde çok beklemiştim.Orda arkadaşım Beyler oturuyordu.Kapıdan çıkarken yanaklarına yamanmış çocuksu tebessümü hala gözlerimin önünde.

Yok, amacım köyümüzü anlatmak değil.Amacım vefadan, insandan ve bizim olan bir çınardan bahsetmektir.

Biz elimiz kalem tutanlar şimdiye kadar çok şeyden yazdık.Bazen ipin ucunu kaçırıp anlamadığımız, bilmediğimiz konularda da kalem oynattık.Ama bir defa olsun bizi, bizden olanları anlatmadık, anlatamadık.Bu da bir tür vefasızlık değil mi? Neyse...Kendi yüreğim bu kadar vefasız olduktan sonra başkalarını suçlamaya ne hakkım var ki?

Onu ne zamandan beridir tanıyorum.Doğrusu kendimi bildim bileli...O zamanlar Iğdır şimdiki gibi büyük değildi. Ne çok katlı apartmanlar vardı ne de Iğdır` ı Iğdır olmaktan çıkaran bu karmaşa...Küçük, yemyeşil, sıcak ve canlı bir şehirdi Iğdır.Ayrıca Iğdır Türkiye` de sanki Azerbaycan` ın küçültülmüş, bir şehre sıkıştırılmış örneği idi adeta.Sokaklarında Azerbaycan Türkçesinin en tatlı şivesi şaklardı. Hemen hemen herkes birbirini tanırdı. Esnaf dükkanın önünde oturur sokaktan gelip geçenlerle sohbet ederdi.Ne kadar dost ve sıcakkanlıydı o insanlar!

Biz köyden gelen çocuklar için Iğdır adeta bir İstanbul` du.Oysa tek eğlencemiz sinemaydı ve çoğu zamanda paramız olmadığından o sinemalara da gidemezdik.Biraz büyüdük, okuma, bilgi nedir ağır ağır öğrenmeğe başladık, işte o zaman o ve onun gibiler karşımıza çıktı.Iğdır Lisesi` ne yakın bir sokakta bir kahve vardı.O kahvenin Turgut Öcal hocaya ait olduğunu söylerlerdi.Utana utana oraya giderdik. Kimler gelirdi oraya? İbrahim Bozyel!

Iğdır' ın sempatik, güler yüzlü, altın kalpli avukatı veya gençlerin söyleyişiyle İbrahim abi...Edebiyatçı Zeynelabidin Makas, din alimi merhum Hamza Göleli, Hakmemet Köyü' ünden bir aşık...Bir köşede oturur yapılan sohbetleri dinlemeye çalışırdık.

O kahvede neler anlatırlardı, konu ne olurdu, şimdi hatırlamıyorum.Ama ruhumuza akardı o sözler ve insan olmanın, ülkeye vurulmanın derslerinin benliğimizi sardığını hissederdik.Mutlu olurduk, o küçücük omuzlarımızla adam olurduk, karşıda göklere yükselen Ağrı Dağı' na dönerdi umutlarımız. Kahvede o olmazdı. Belki de gelirdi biz görmezdik. Ama adını hep duyardık.Tarih söz konusu olduğunda,Iğdır söz konusu olduğunda hep onun adı geçerdi.Ta 1970' li yıllardan beri halk edebiyatı hakkında yazılmış araştırmaları elden ele gezerdi. Mesela, Turgut Öcal Hoca 1970 yılında yazdığı , 'Iğdır Folkloru ve Etnoğrafyası' teziyle kendini duyururken o da 1971 yılında , 'Iğdır' da Dini Törenler' isimli makalesi ile dergilerde yer alıyordu.

Tabii ki devir, internet devri değildi. Bu tür makaleler, araştırmalar bizlerden çok çok önce yazılmıştı ve eski dergilerin sayfalarındaydılar ve bizler onları ancak abilerimizin kütüphanelerinden bin bir rica ile alıp okuyabiliyorduk.

Çok geçmeden aynı dergilerden birinde onun masal derleme konusuna da el attığını gördüm. ,Kelle Göz' isimli bir Iğdır masalı derlemiş ve Kars Eli dergisinde yayınlamıştı, masalı bilmeme rağmen sanki yeni duymuş gibi merakla okumuştum. Ama onu hala görememiş ve tanışmamıştım.

Yalnız onun yazılarından daha çok başka bir yönü anlatılıyordu gençler arasında. Kulaktan kulağa onun Azerbaycan' a gittiği söyleniyordu.O zaman Azerbaycan bizim için Tanrı Dağı gibi bir yerdi.Azerbaycan adı gelince hangimiz heyecanlanıp ağlamazdık ki? Düşünlerde okunan Şeyh Şamil şiiri hangimizi şimşek gibi atlara bindirip Aras' ın öbür tarafına götürmezdi ki! Ah, bir kez onu görüp de Azerbaycan' ı onun dilinden dinleseydik, Azerbaycan' ı gören gözlerine biz de baksaydık diye kaç kez hayıflanmıştık! Ama o yoktu.Nerde olduğunu da bilmiyordum.

Çok geçmeden sanki kanlı bir el aramıza uzandı ve biz gençlerin hepsini o korkunç karmaşanın ve kanın içine çekti. Artık ne edebiyat okuyorduk ne de folklör...Bütün derdimiz siyasetti ve her birimiz bir komutan edasında ülke kurtarma peşindeydik. O sıralarda onu bir süre unuttum .Çalışmalarından da haberim yoktu. Sonra yurtdışına çıktım.

Gurbet' in kederli bir gününde bir şiir kitabı elime geçti. Umut Damlaları...Üzerinde Ağrı Dağı' nın bir resmi vardı. İçindeki şiirlerde Iğdır' ı, Azerbaycan' ı, aşkı okudum.Ona yönelik eski duygularım yeniden canlandı.Ama neredeydi o?

Şiir kitabından sonra bir kitabı daha yayınladı.Göğçeli Aşık Elesger.Bu dede aşığı hangi Azerbaycanlı tanımaz ki? Hangi aşık ruhlu bir insan Aşık Elesger' den

bir mısra bilmez ki?

Iğdır veya Azerbaycan` da aşık olup da yarine onun diliyle başvurmayan var mı acaba?

Senden ayrı şad olmuram gülmürem

Canımdan bezmişem öle bilmirem

Ne müddetti kulluğuna gelmirem

Bağışla taksirim sef eylemişem.

Sonra, gurbete çıkan, hasretin ateşinde cayır cayır yananlar Aşık Elesger` i anmazlar mı hiç?

Hesret koyma gözü göze amandı

Yandı bağrım döndü köze amandı

Geçen sözü çekme üze amandı

Hedyan danışmışam laf eylemişem.

Aşık Elesger` in mezarı da işgal altında şimdi.Ama ruhu deyişleriyle dünya durdukça aramızda kalacak.

Aşık Elesger kitabından sonra onun Almanya` da Bielefeld şehrinde yaşadığını öğrendim. Azerbaycan` da bağımsızlık hareketleri başlamıştı. Sonradan Azadlık Meydanı adını alacak meydanda yüzbinler toplandıkça bizler de Avrupa` da toplanıyor, Azerbaycan adıyla teşkilatlanıyorduk.Abbas Bozyel, Mehmet Irmak, İsmail Nefis, İlhan Alim, Gündüz Varol gibi arkadaşlarla sanki bir devlet de Avrupa` da biz kuruyorduk.Öyle heyecanlı, öyle umutluyduk...Fransa` dan, İsveçre` den, Hollanda` dan, Belçika` dan Azerbaycan sevdalısı Iğdırlılar sesimize ses veriyor ve dünyada ilk defa Avrupa- Azerbaycan Türkleri Federasyonu kuruluyordu.Yıl 1990` dı. Onunla hala tanışmamıştım.

Birgün dostum Mehmet Irmak beni yaşadığı şehre, Bielefeld` e davet etti.Bielefeld Almanya` nın kuzeydoğusuna düşen üç yüz bin nüfuslu eski bir kentti. Dağın yamacına kurulu bu yeşil şehirde gezerken onunla tanıştım.Orta boylu, esmer, kaşları kalkık, bıyıklı biriydi. Sempatik ve cana yakındı. Babam yaşındaydı, o da 1937 yılında doğmuştu. İlk tanışmamamızda çok kısa sohbet edebilmiştik. Utanarak ona ilk çıkan kitaplarımdan ,Azerbaycan Davamız` isimli kitabımı hediye etmiştim.

Sonraları Mehmet Irmak aracılığıyla bir kaç defa daha görüştük. Onu her gördüğümde Iğdır` ı, Turgut Hoca` nın o kahvesini, kahvedeki İbrahim abiyi, Şeyh Hamza` yı hatırlıyor ve gözlerim nemleniyordu.

O tabii ki boş durmuyordu. Peşpeşe kitaplar yayınlıyordu. Iğdır ve Civarında Ermeni Mezalimi, Kafkasya` dan Anadolu` ya Iğdır Tarihi,Aras Boyu Saz Şairleri, Iğdır` ın Kurtuluşu, Zelimhan Yakup, Karakoyunlu 2000..

Her kitabında tarih, folklör, edebiyat ve Iğdır, Azerbaycan vardı.Bizler, Iğdır ve Azerbaycan ona çok şey borçluydu.O,hala yüreği bizim için, kültürümüz için, Iğdır` ımız için, Türk dünyası için çarpan biridir, o Iğdır` ı kucaklayan bir çınardır,

o Nizamettin Onk' tur.